

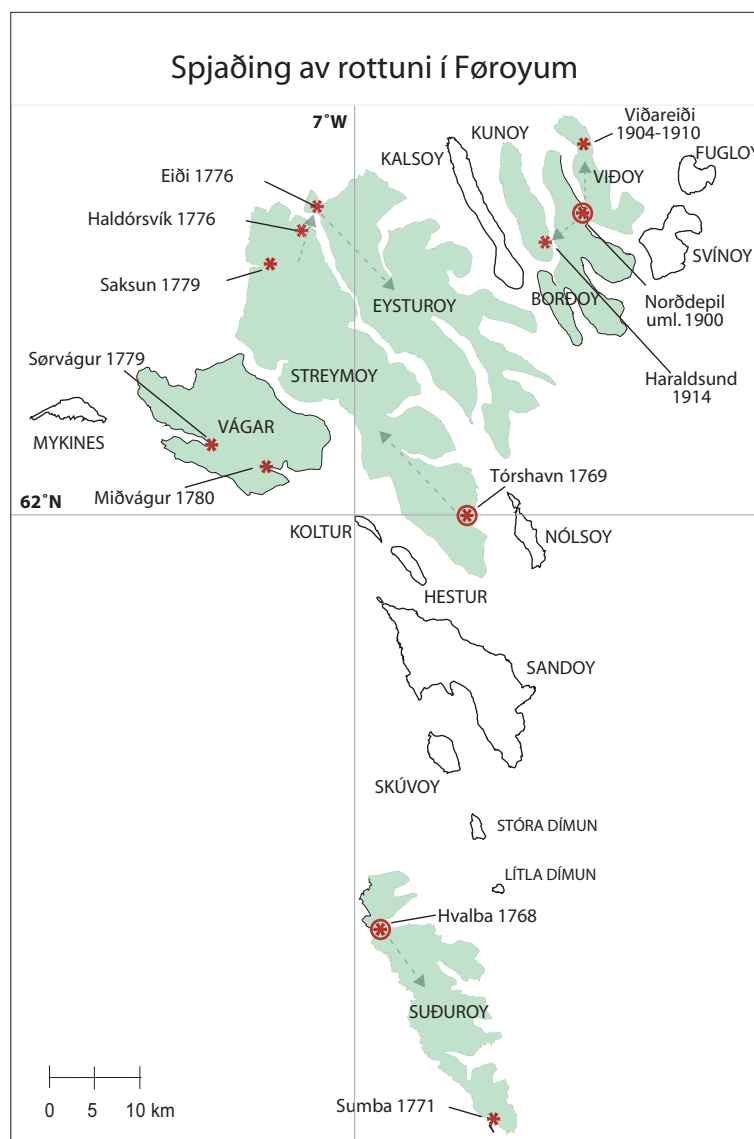
TÁ ROTTAN VARÐ SLEPT Í KUNOYNNNA

Tað var í 1914, og tað var Anthenes á Strond, sum slepti rottuni í oynna. Hesa søguna eru tað fleiri, sum hava fortalt mær, men øll leggja tey eina við, at eg ikki má siga, at tað eru tey, sum hava fortalt mær søguna. Og tað geri eg heldur ikki.

EYÐFINN MAGNUSSEN,

LEKTARI Í LÍVFRØÐI Á FRÓÐSKAPARSETRI FØROYA

Rottan, sum í dag livir í Føroyum, er brúna rottan (*Rattus norvegicus*). Brúna rottan er lutfalsliga nýggj í Føroyum. Hon kom higari í 1768. Áðrenn tað, hevði svartarottan (*Rattus rattus*) verið her, men brúna rottan tók yvir, og svartarottan hvarv.

Spjaðingarmynstrið hjá rottuni í Føroyum. Fyrstu rotturnar komu til Hvalba. Hetta var í 1768. Hðani spjaddu tær seg: fyrst til Havnar og hðani norður eftir Streymoyinni. Síðani til Eiðis og reystina av Eysturoynni. Seinni komu tær til Vágarnar. Um aldaskiftið, ár 1900, komu tær eisini til triggjar av Norðoyggjunum.

Søgan um brúna rottuna í Føroyum byrjar við einum skipsvraki, sum rak á land í Hvalba. Hetta var í mai í 1768. Talan var um norska skipið „Kongen af Preussen“, sum, ávegis frá Tróndheimi til Dublin

í Írlandi, rendi á land á skotsku oynni Lewis. Vrakid, sum var fult av rottum, rak til Føroyar og kom á land í Hvalba. Við hesum vrakinum komu fyrstu brúna rotturnar til Føroya. Rottan spjadd-

ist skjótt kring landið. Longu eftir einum ári, vóru tær um alla Suðuroynna. Í 1769 vóru tær sæddar í Havn, og eftir einans tíggju árum, vóru tær komnar til norðurendan á Streymoyinni, til bygdirnar Víkar og Saksunar. Í 1776 komu tær til Eiðis, og høvdu longu trý ár seinni spjatt seg um alla Eysturoynna. Í 1779 komu tær til Sørvágs, og árið eftir vóru tær eisini í Miðvági.

Útbreiðslan í Norðoyggjum

Til Norðoyggjar kom Brúna rottan ikki fyrr enn eini 120 ár eftir, at hon var var komin til Suðuroynna, hðani hon spjaddi seg til hinar stóru oyggjarnar. Rottan kom til Norðoyggjar umleið ár 1900. Hagar kom hon við norðmonnum, sum høvdu hvalastøð í Norðdepli á Borðoyinni. Hendan hvalastøðin var á Kópagarðum, sum er einar 200 m norðanfyri, har byrgingina í dag er um Hvannasund. Frá hvalastøðini fór rottan yvir um sundið, og kom til Viðareiðis einaferð millum 1904 og 1910. Nú var rottan sostatt komin til seks av teimum 18 føroysku oyggjunum.

Síðani gingu tað eini 15 ár, til brúna rottan kom til Kunoyinna. Tað var í 1914. Tað sigst, at fólk hava slept rottuni í Kunoyinna við vilja. Eg havi fingið hesa søguna fortalda frá fimm ymiskum fólku, sum øll hava tilknýtið til Kunoyinna, men øll ynskja tey tó at vera ónevnd.

Søgan sigur, at tað var ein maður, Anthenes á Strond var navnið, sum ætlaði at byggja sær hús í Haraldssundi. Men Haraldssundsmenn vildu ikki hava hann til bygdina, og noktaðu honum tí grundstykki. Anthenes á Strond var sera misnøgdur við hesa avgerð, og skuldi tí í hevnisøku siga: “Tít skulu fáa verri gest enn meg”. Tað var rottuna, sum hann sipaði

Hvalastøðin við Kópagarðar norðanfyri by spjaddu rotturnar seg runt á Borðoyinni og

til. Stutt eftir hetta var rottan at síggja í Kunoyinni, tí at Anthenes á Strond skuldi hav slept einum pari út í oynna.

Tó at eingin av teimum fimm fólkunum, sum eg havi tosað við, vilja vera navngivin sum kelda til hesa søguna, so er søgan tó umtalað í bókini “The Atlantic Islands - A Study of the Faroe Life and Scene”, sum bretska hermað-